

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลก ช่วงที่มีแม่น้ำแควน้อยไหลผ่านพบว่าพื้นที่ตอนล่างของแม่น้ำแควน้อยจะประสบปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนและขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งเป็นประจำทุกปี ทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ชาวนาและเกษตรกรเกิดความเดือดร้อนในหลายๆด้าน โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร จึงทำให้เกิดโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เกษตรใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอพรหมพิราม อำเภอลำทะเมนชัย และอำเภอเมืองพิษณุโลก โครงการเขื่อนแควน้อยเป็นโครงการอ่างเก็บน้ำเอนกประสงค์ขนาดใหญ่ ซึ่งก่อสร้างเขื่อนปิดกั้นลำน้ำแควน้อยที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยประโยชน์ของการก่อสร้างเขื่อนแควน้อย เพื่อช่วยบรรเทาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบราว 75,000 ไร่ โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มแม่น้ำแควน้อยตอนล่างในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร และยังเป็นแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับสนับสนุนพื้นที่ชลประทานราว 155,000 ไร่ ตลอดช่วงบริเวณฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำแควน้อย และส่งน้ำเสริมพื้นที่เพาะปลูกในฤดูแล้งของโครงการชลประทานเจ้าพระยาได้ประมาณ 208,413 ไร่ ทั้งยังสร้างขึ้นเพื่อให้ราษฎรในเขตโครงการมีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค รวมถึงเพื่อเสริมสร้างอาชีพจากการจับปลาในอ่างเก็บน้ำ พร้อมทั้งประโยชน์ด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้า และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนชาวพิษณุโลกและจังหวัดใกล้เคียงได้ด้วย

โครงการเขื่อนแควน้อย ตั้งอยู่ที่ เส้นรุ้ง 17 องศา 11' เหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 25' ตะวันออก ที่บ้านเขาหินลาด ต.คันไ้ อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก ได้ทำการก่อสร้างเขื่อนเป็นชุดโครงการ มีทั้งหมด 3 โครงการ คือก่อสร้างเขื่อนจำนวน 3 เขื่อนติดกัน คือ เขื่อนปิดช่องเขาต่ำ เขื่อนแควน้อย และเขื่อนสันตะเคียน ซึ่งเขื่อนปิดช่องเขาต่ำเป็นเขื่อนดินสูง 16 เมตร ยาว 640 เมตร เขื่อนแควน้อยเป็นเขื่อนหินทิ้งดาดคอนกรีต สูงราว 75 เมตร ยาว 681 เมตร ส่วนเขื่อนสันตะเคียนเป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียวสูง 80 เมตร ยาว 1,270 เมตร มีระดับสันเขื่อน + 135 ม.รทก. และทั้ง 3 โครงการมีระดับกักเก็บน้ำสูงสุดที่ +132.50 ม.รทก. รวมมีปริมาณน้ำที่สามารถกักเก็บได้ปริมาณ 769 ล้าน ลบ.ม. มีเนื้อที่ของผิวน้ำของอ่างเก็บน้ำประมาณ 61.39 ตร.กม. ซึ่งในโครงการเขื่อนแควน้อยยังสร้างอุโมงค์ผันน้ำยาวประมาณ 374 เมตร ทำหน้าที่ผันน้ำออกจากเขื่อนแควน้อยด้วย อีกทั้งยังดำเนินการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำพญาแมนบริเวณด้านท้ายน้ำของโครงการเขื่อนแคว

น้อยที่บ้านพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ด้วย เพื่อส่งน้ำสำหรับทำการเกษตรให้กับพื้นที่ชลประทานฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำแควน้อย

โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนของรัฐบาลในการใช้น้ำและที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงประโยชน์ด้านการเกษตร ชลประทาน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประยุกต์ใช้วิธีประเมินการตัดสินใจบนพื้นฐานพหุปัจจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์หาแนวทางในการลงทุนในโครงการจัดรูปที่ดินควบคู่ไปกับการลงทุนในโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม เพื่อที่จะเป็นทางเลือกในการตัดสินใจในการลงทุนที่เหมาะสมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

- 1) ศึกษาความเหมาะสมในโครงการลงทุนสำหรับการจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรในพื้นที่โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 2) ศึกษาความเหมาะสมในโครงการลงทุนในโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 3) เพื่อสร้างกราฟความสัมพันธ์ระหว่างความเหมาะสมในการจัดรูปที่ดิน และการสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการลงทุน

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยนี้ทำการศึกษาในเขตพื้นที่โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครอบคลุมพื้นที่ 208,413 ไร่ สถานที่ตั้งโครงการ เขื่อนจะตั้งอยู่ที่เส้นรุ้ง 17 องศา 11' เหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 25' ตะวันออกที่บ้านเขาหินลาด ต.คันช้าง อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก บนลำน้ำแควน้อย ซึ่งไหลลงแม่น้ำน่านที่อำเภอ พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน โดยทำการสำรวจ รวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดินในพื้นที่โครงการและทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ภายใต้ข้อมูลทฤษฎีที่สามารถรวบรวมได้ นำข้อมูลที่สำรวจและวิเคราะห์นำมาเสนอโดยใช้ระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ(GIS)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจลงทุนด้านการจัดรูปที่ดิน การชลประทานและป้องกันน้ำท่วมในเขตโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และใช้เป็นเครื่องมือในการเตรียมวิเคราะห์ความเหมาะสมในการจัดรูปที่ดินในโครงการอื่นๆรวมทั้งโครงการต่างๆที่มีลักษณะเดียวกันต่อไป

